

Ann Linde: Tal vid Folk och Försvars rikskonferens 2020

Talare
Ann Linde
Utrikesminister

Datum
12 januari 2020

Plats
Sälen

1 Ers majestät, ers kungliga höghet, kära vänner, Göran och Maud,

De senaste dagarna har vi i vårt land samlats för att minnas, sörja och hedra de 17 personer med hemvist i Sverige som omkom i flygplanskatastrofen utanför
5 Teheran.

Våra tankar har hela tiden varit hos de drabbade, deras familjer, deras nära och kära.

10 Igår medgav Iran att planet av misstag skjutits ner.

Det är en djup tragedi.

Det finns inte ord som kan beskriva hur fruktansvärt och förfärande det är att
15 ett civilt flygplan med 176 människor ombord skjuts ner. Som statsministern framförde igår – så måste det fördömas, oavsett om det skedde oavsiktligt eller ej.

Vi kräver nu att Iran tar fullt ansvar – i relation till de drabbade, och för att den
20 fortsatta utredningen av händelsen sker skyndsamt, fullständigt och transparent.

Vi framför dessa krav till Iran på alla nivåer.

25 Vi har bildat en grupp på utrikesministernivå tillsammans med de andra länder vars medborgare omkom. Vi har redan haft två långa telefonmöten, det senaste igår kväll.

Flygplanskatastrofen är det senaste exemplet på hur risken för missbedömningar

och överilat handlande växer i en kontext av starka spänningar.

35 Läget i Mellanöstern hade successivt eskalerat och förvärrats en tid och spänningarna kulminerade efter det amerikanska attentatet mot iranske generalen Suleimani och irakiske milisledaren al-Muhandis. Iran svarade med robotattacker mot baser i Irak där trupp från den internationella styrkan OIR var placerad.

40 De svenskar som tjänstgör i OIR förtjänar ett särskilt uppmärksammande. Enligt amerikanska uppgifter skadades ingen personal vid attackerna, tack och lov.

45 Under onsdagen kom Washington och Teheran med relativt nedtonade budskap som vi har tolkat som en vilja till nedtrappning av situationen.

Ett intensivt diplomatiskt arbete ligger bakom detta, och fortsätter, med målet att åstadkomma avspänning, stabilitet och fred. Tillsammans med Norden och övriga EU är Sverige starkt pådrivande för detta. Jag har själv haft många samtal med utrikesministrar från länder i regionen, inklusive Iran och Irak.

50 Under EU:s utrikesministermöte i fredags blev det tydligt att det finns en tydlig vilja att EU ska spela en stark och tydlig roll. Jag förde fram krav om att EU ska inrätta ett sändebud till regionen och öppna en delegation i Iran. EU uttryckte också sitt fulla stöd för det kärntekniska avtalet med Iran, JCPOA, samt en djup oro över de senaste iranska avstegen från avtalet.

60 Det finns ett brett stöd inom EU om de strategiska prioriteringarna: säkerhet i regionen, kampen mot Daesh och att, vad Irak beträffar, återgå till att stödja uppbyggnaden av en hållbar demokratisk stat som möter befolkningens önskan om reformer.

65 Den här veckan har varit en stark påminnelse om det som är mitt huvudbudskap idag. Att diplomati och dialog alltid är att föredra framför alternativet.

Att diplomati och dialog fungerar.

Att vårt land måste ha en utrikesförvaltning som är rustad för uppgiften att

70 bidra till fred och trygghet – i världen, och i Sverige.

Vänner,

75 För två veckor sedan tog Sverige plats i den trojka som leder Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa, OSSE. Om ett år blir vi ordförande. Det är en unik möjlighet att påverka de viktigaste säkerhetsfrågorna i vår region.

I en orolig omvärld är det ett uppdrag som är extra viktigt och extra svårt.

80 OSSE hanterar konflikter i Ukraina, i Georgien, mellan Armenien och Azerbajdzjan, i Moldavien. Den är hemvist för avtal om förtroendeskapande åtgärder som idag bryts och till och med överges. Dess principer om den europeiska säkerhetsordningen ifrågasätts.

85 Dessutom ska OSSE främja demokrati och rättsstatlighet i en tid när dessa värden ifrågasätts, till och med av vissa EU-medlemmar.

Så vi behöver ha realistiska förväntningar på vad vi kan uppnå som ordförande. Under våra två år i FN:s säkerhetsråd gjorde Sverige verklig skillnad i konflikter
90 – från Nordkorea till Jemen till Mali. Erfarenheterna och kunskaperna därifrån kommer att hjälpa oss, när vi söker samarbete med alla deltagande stater för att värna Europas säkerhet.

Vi går in i 20-talet med ett starkt fokus på vårt närområde och på Europa. Jag
95 vill säga lite mer om de här två områdena, som också blir centrala för ordförandeskapet i OSSE.

Närområdet först. Tyvärr har vi ganska länge sagt att ”säkerhetsläget i vårt närområde har försämrats över tid”. Det verkar tyvärr vara något vi får vänja oss
100 vid. Som försvarsberedningen konstaterar kan vi inte utesluta ett väpnat angrepp eller användandet av militära maktmedel mot Sverige.

Vårt mål är fred och stabilitet runt Östersjön. För det behövs en kombination av medel. Vi stärker vårt nationella försvar och fördjupar våra försvarspolitiska
105 samarbeten runt Östersjön och transatlantiskt, inklusive med Nato, och vi står fast vid den militära alliansfriheten.

Även i vår diplomati har vi ett nära samarbete med våra grannar: inom Norden,
110 särskilt med Finland, och med de baltiska staterna, med Tyskland och Polen.

I höstas lanserade jag och Tysklands utrikesminister ett fördjupat samarbete.
Det kan handla om att göra mer gemensamt inom områden som
kärnvapennedrustning, jämställdhet, klimat och säkerhet – men det går bredare
115 än utrikespolitiken. Just nu arbetar vi med att identifiera samarbetsområden.

Polen tar över OSSE-ordförandeskapet efter Sverige. Det innebär att vi under
två år ingår i trojkan tillsammans, vilket medför en ytterligare fördjupning av
vårt samarbete.

120 När vi pratar om närområdet glömmer vi ibland att två svenska län ligger i

Arktis. Här behövs kraft framöver. Vi tar just nu fram en förnyad Arktisstrategi,
som kommer att bli en viktig resurs i vår politik. Här är den kunskap som finns
125 samlad hos FOI en viktig resurs.

I Arktis märks klimatförändringarna tydligare än på många andra ställen. De
miljömässiga konsekvenserna med issmältning och tinande permafrost snabbar
på uppvärmningen. Den skapar också en ny geografi och en förändrad spelplan
130 för Rysslands, Kinas och USA:s kommersiella och militära intressen.

Vi står mitt i detta.

Genom att agera gemensamt med EU och Norden kan Sverige få ökad tyngd
135 och relevans. Vi behöver ett tätare samarbete i Arktisfrågor. Jag tog, tillsammans
med Finland och Danmark, upp Arktis på EU:s utrikesministtermöte i
december, för att få EU att engagera sig mer.

Vilken del av närområdet vi än talar om, kan vi inte bortse från Ryssland, och en
140 rysk närvaro som, tyvärr, ibland är som hotfull eller utmanande.

Jag har själv följt utvecklingen i Ryssland sedan 1980-talet, och ser med visst
vemod på den tid när vi hoppades och trodde på en demokratisk utveckling i
nära partnerskap.

145 Med det sagt får vi inte tappa övertygelsen om att också det ryska folket

förtjänar att leva i ett demokratiskt, öppet och välmående Ryssland.

150 Precis som för övriga EU handlar vår Rysslandspolitik om att stå upp för folkrätten och markera mot oacceptabelt beteende, samtidigt som vi uppmuntrar kontakter mellan våra folk och för dialog med våra ryska motparter.

155 Därför sätter vi stort värde på de samarbetsorgan som finns i vår region – Östersjöstaternas råd, Barentsrådet, Arktiska rådet. Ryssland deltar i dessa samarbeten på ett konstruktivt sätt.

160 Samma principer ligger bakom det besök till Belarus som jag nyligen gjorde med min finske kollega.

165 Och så har vi Ukraina, där jag tycker mig märka en farlig tendens att frågan om Krim med tiden långsamt börjar sjunka ner på den internationella dagordningen. Det hoppas ju Ryssland på – att det snart bara ska vara en fotnot.

Låt oss då inte glömma att annekteringen av Krim är ett solklart brott mot folkrätten och den europeiska säkerhetsordningen.

170 Varje gång någon uttrycker att vi borde lämna Krimfrågan bakom oss, måste vi fråga: vill vi verkligen ha prejudikatet att ”den som annekterar en del av ett annat land, får under några år utstå sanktioner och fördömanden, men sedan blir allt som förut”? Vad innebär det för vår egen säkerhet?

175 Mitt budskap är att Sverige alltid står upp för att Krim är en del av Ukraina, och att brott mot folkrätten och den europeiska säkerhetsordningen ska sanktioneras så länge de fortgår.

180 Det är också vad vi driver i EU. Enigheten bland EU:s medlemsstater är ett av de starkaste utrikespolitiska verktyg vi har, och senast i december förlängdes sanktionerna mot Ryssland.

185 Och det leder oss in på det andra området; EU som utrikes- och säkerhetspolitisk aktör.

Vårt OSSE-ordförandeskap medför ett stärkt fokus på Europa.

Något annat vore ologiskt.

190

Men det gäller att vi vet vad vi vill. EU är vår viktigaste utrikes- och säkerhetspolitiska plattform, och vi behöver göra mer för att EU ska vara en tyngre aktör inom utrikes- och säkerhetspolitiken.

195 EU är världens största inre marknad, världens största ekonomi. Vi gör anspråk på att vara världsledande i fråga om värderingar. Tillsammans är vi över en halv miljard invånare.

Men vi har inte motsvarande tyngd på den internationella scenen.

200

Jag ser att det finns ett utrymme som EU skulle kunna ta, som vi vill att EU ska ta. Då behöver vi se över våra arbetssätt och de verktyg vi har till hands.

205 Den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken är central. Just nu pågår en diskussion mellan EU:s utrikesministrar om arbetsmetoder för att EU ska driva utrikespolitik så effektivt som möjligt. Här ska Sverige vara ledande för att det ska bli mindre långa sammanträden och mer action.

210 Det är tydligt att Europa behöver ta ett större ansvar för sin egen säkerhet. Vi måste stärka vår säkerhetspolitiska handlingsförmåga och samtidigt värna om EU:s sammanhållning.

215 De senaste åren har vi därför utvecklat ett antal initiativ för att göra EU till en starkare aktör inom säkerhets- och försvarspolitiken. Det ligger i Sveriges intresse att delta på ett konstruktivt sätt och tillhöra kärnan i detta samarbete. Sverige har deltagit i samtliga EU:s krishanteringsinsatser.

220 Vi deltar aktivt i utvecklingen av EU:s försvarssamarbeten, samtidigt som vi tydligt värnar svenska intressen. Vi har också varit drivande för den civila pakten inom EU som skapar förutsättningar för en snabbare och mer effektiv civil krishanteringsförmåga.

Det här hänger ihop med EU:s partnerskap. Ett EU som tar ett ökat ansvar för sin egen och för internationell säkerhet är mer relevant för FN, Nato och för

våra säkerhetspolitiska partners. EU-samarbetena inom säkerhet och försvar ska utformas i samklang med det transatlantiska samarbetet och på sätt som inte innebär duplicering och överlappningar av kompetens.

230 Det är viktigt att EU talar med enad röst gentemot Kina. I höstas presenterade vi en skrivelse till riksdagen om relationen till Kina, som bygger på EU:s strategi från 2016. Det handlar om vikten av utbyte och dialog, men också om tydlighet om säkerhetsutmaningar och om våra nationella intressen i relation till Kina.

235 Vi står konsekvent upp för svensk lag, för mänskliga rättigheter, yttrandefrihet och demokrati. Där kommer jag aldrig att kompromissa.

I december träffade jag Kinas vice utrikesminister. Jag tog upp vår vilja till dialog, men också kravet på att Gui Minhai ska frigges.

240

Vår utrikes- och säkerhetspolitik är en helhet. Allt vi gör har som mål att Sverige och Sveriges invånare ska kunna leva och utvecklas i trygghet och säkerhet.

245 Denna helhet beskrivs också av försvarsberedningens, som konstaterar att de diplomatiska medlen är en viktig del i vår sammantagna krigsavhållande förmåga. Den svenska utrikesförvaltningen – dess analytiska uppdrag och aktörskap – bidrar till Sveriges säkerhet.

250 I det sammanhanget förtjänar den feministiska utrikespolitiken och regeringens demokratisatsning att nämnas. De har en tydlig koppling till säkerhetspolitiken och kommer att ha en framträdande plats under vårt OSSE-ordförandeskap.

255 På samma sätt spelar våra internationella insatser en viktig roll för vår säkerhet hemma. När svensk trupp under svenskt befäl tar sig an nya uppgifter i Mali i MINUSMA-insatsen i år, handlar det om att bidra till både Malis och vår egen säkerhet.

260 Detsamma gäller insatsen i Irak, OIR. Vi deltar sedan 2015 som del av den globala koalitionen mot Daesh. Vår bedömning är alltså att Irak behöver internationellt stöd för att fortsatt bekämpa Daesh.

Vänner,

265 Jag skulle vilja avsluta det här talet med ett råd.

Precis som många av er har jag en lång och tacksam historia på folk och försvar.
Och en sak vill jag uppmana er alla: missa inte att mingla i pianobaren.

270 När jag för nästan 25 år sedan som politisk sakkunnig på

Försvarsdepartementet hos försvarsminister Björn von Sydow pratade jag med
ÖB Owe Wiktorin – just i pianobaren. Han frågade vad jag hade för
erfarenheter för att vara pol.sakk. hos försvarsministern. Jag rabblade upp
275 erfarenheter från utrikespolitiken, från Ryssland och USA, men han verkade
inte imponerad. ”Ja men vad vet du om svenska militären?” Inte så mycket. ”Jag
sätter en gubbe på dig”, sa Owe.

280 Den gubben blev Håkan Syrén. Och sen fick jag en riktig genomgång av alla
vapengrenar. En heldag i snö på regementet i Arvidsjaur. Ubåt på
kustartilleriregementet i Vaxholm. Pansarvagn i Revingehed. Stridsbåt 90
utanför Göteborg och sen blev det loopar med Viggen.

285 Alla de turerna gav mig en oerhört nyttig erfarenhet. Att Håkan sedan själv blev
ÖB gjorde inte saken värre...

Så – lyssna på föredragen, men missa inte pianobaren!

Tack!

290

Källa

<div>Manuskript hämtat från regeringen.se (2025-05-26)</div>

Taggar

2020, 2020-tal, Kvinna, Politiska tal, Socialdemokraterna

295

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/ann-linde-tal-vid-folk-och-forsvars-rikskonferens-2020>

300